

POVABLJENI STE
NA KAVO

Na planetu Malega princa ni nikoli dolgčas

**DR. KRISTINA
BRENK**

Častitljivih devetdeset let dr. Kristine Brenkove, pisateljice, pesnice, dramatičarke, prevajalke in urednice – Vedela je, kaj je treba dati slovenskim otrokom, da začutijo svoje koreninice – Zapisala je tisto, kar se ji je zdelo lepo in dobro – »Če je bila kakšna stvar, ki sem jo v življenju naredila, vsaj malo vredna, bo že preživela,« pravi – V človeku mora tičati »pedagoški eros«, da lahko ustvarja in vzgaja – V otroško literaturo je vtakla poezijo – Ljubezen je treba zalivati, pa čeprav samo s kapljicami

Saj se spomnite pripovedk iz knjig Mamka Bršljanka, Babica pripoveduje, Zlata ptica ali pa Lonček kuhaj, ki jih je s skrbno roko svetovljanke in izkušene urednice (pri Mladinski knjigi je oživila mladinsko uredništvo in vrsto zbir, med njimi Čebelico) izbirala iz zakladov ljudskih pravljic iz vsega sveta. Prav ona je zaslužna, da nove in nove generacije vedno znova segamo po slovenskih prevodih številnih literarnih del, med katerimi so najbolj znani Pika Nogavička, Bambi, Bratec in Kljukec s strehe. In danes, v devetdesetem letu, je še bolj elegantna in dostojanstvena. In kot da se je čas sploh ni dotaknil, mi »po domače« naliva v skodelico čaj in se pri tem smehlja: »Saj smo še študentje, kajne?«

Kristina Brenkova se je rodila v Horjulu in po osnovni šoli odšla k teti v Maribor, kjer je končala meščansko šolo in učiteljske. Ker so v Ljubljani prav tedaj ustanovili univerzo, jo je vedoželjnost seveda odpeljala v Ljubljano. Na Filozofski fakulteti je najprej diplomirala iz pedagogike in psihologije, potem pa je iz pedagogike še doktorirala. V svojem dolgem ustvarjalnem obdobju se je predstavila kot odlična pisateljica, pesnica, dramatičarka, prevajalka in urednica.

Pravljice od vsepovsod

– Ko smo vas poklicali, ste dejali, da bo to vaš zadnji intervju,

ki ga boste dali javnosti. To si seveda štejemo v čast, vseeno pa, čemu ste se tako odločili.

»Če je kakšna stvar, ki sem jo v življenju naredila, vsaj malo vredna, bo že preživela... Sama nikoli nisem marala publicitete. Rada sem v tišini, med knjigami. Nekoč sem plašna, saj smem biti?«

– Vas lahko imenujem zbirateljica ljudskega izročila?

»Ne, bila sem samo urednica. Čutila pa sem, kaj je najprej treba dati slovenskim otrokom, da začutijo svoje koreninice tam spodaj skozi naše pravljice, pripovedke, basni. Zato je tudi nastala Babica pripoveduje. Potem so me zamikale pravljice iz vsega sveta, ki sem jih zbrala v Mamki Bršljanki, in tej

je sledila še zbirka Zlata ptica, izbor najlepših ljudskih pravljic sveta. Zanimale so me ljudske pripovedi in v izbor sem vključila tudi Grimma in Andersena. Slednji na primer je najboljše pravljicne motive, kot sta Princesa na zrnu graha in Cesarjeva nova obleka, našel v starem srednjeveškem zapisu Legenda Aurea. Najbolj trdne so tiste pravljice, ki imajo dolgo zgodovino.

Pravljice sama nisem prevajala, le tiste, pri katerih sem lahko malce tvegala oziroma si vzela nekoliko svobode. Ko pa pišem sama, zapišem tisto, kar se mi zdi lepo, dobro. Nekoč je pokojni Jože Udovč dejal, da sem v literaturo za otroke vtakla poezijo. Pa verjetno ni mislil mojih tekstov, temveč moje uredniško delo.«

Da bi otroci brali najlepše knjige

– So katere vaše uredniške zamisli ostale neizpolnjene?

»Želela sem pripraviti serijo nobelovcev, ki so v 20. stoletju pisali za mladino, predlagala sem tudi

veliko zbirko Slovenska zgodovina v povesti in romanu. Prav tako pogrešam knjigarnico, v kateri bi lahko kupovali najlepše uokvirjene podobe iz slovenskih otroških slikanic naših odličnih ilustratorjev. Podobe bi vsele v otroških sobah po vsem svetu. Želim si, da bi slovenski otroci po svetu dobivali in brali najlepše knjige v svojem materinem jeziku. Tepka sem, da se take stvari sploh grem, ali ne?«

– Doktorirali ste iz pedagogike, vendar niste ostali strogo v svojih strokovnih vodah.

»Moji sošolci so bili dr. Vinko Brumen, ki je napisal doktorat o Slomškovi pedagogiki, dr. Vlado Schmidt je napisal tiste tri neprecenljive knjige o zgodovini razvoja slovenskega šolstva, dr. Drago Cvetko pa je avtor Zgodovine slovenske glasbe. Sama sem v disertaciji dokazovala nedokazljivo: pedagoški eros, ki mora živeti v človeku, da ustvarja tako, kot je delal Fran Milčinski; bil je sodnik za mladoletne prestopnike, v humoreskah je znal ostro osmešiti slovensko butalstvo, prvi je leta

1911 napisal knjigo slovenskih ljudskih pravljic.

Če bi po doktoratu ostala na univerzi, bi se odločila za predmet zgodovina pedagogike. Ne vem, če danes sploh kdo predava razvoj pedagoške misli, tako pri nas kot v tujini. Dr. Alma Sodnik je predavala zgodovino slovenske filozofije in je želela, da bi jaz nadaljevala njeno raziskovalno delo. Toda mene je tako zelo mikalo gledališče za otroke! Nikoli tudi nisem manjkala na predavanjih Izidorja Cankarja iz umetnostne zgodovine, ko pa so na tem oddelku odprli še knjižnico, sem se kar naselila tja. Obiskovala sem predavanja slavistov Ramovša, Prijatelja, Kidriča in Nahtigala.

Leta 1938 sem dobila enomesečno štipendijo za Prago, kjer so imeli odlično gledališče za otroke Ljadjetej. Seveda sem iz tistih pet tisoč dinarjev, kolikor so mi jih dali, naredila pet mesecev. Malo sem stradala, pa je šlo. Potem sem se vrnila v Ljubljano in zagovarjala disertacijo, nato pa spet odpotovala v Prago. Toda že drugo jutro so po Václavki korakali 'hitlerjanci'. Bila sem v skupinici slovenskih študentov, stali smo na ulici in opazovali mimovozeče tanke. Kmalu smo ugotovili, da mimo nas vsake toliko pripeljejo isti tanki. Vozili so se v krogu, da bi ljudi prevarali in ustrašovali. Z možem sva bila takrat oba v Pragi in po nekaj dneh sva se odločila oditi. On je šel na izpopolnjevanje v poklicnem svetovanju v Berlin, sama pa sem najprej šla po dovoljenje na gestapo, da sem lahko odpotovala v Pariz. Tam sem seveda ves čas tičala v gledališču za otroke. Verjela sem v moč gledališke umetnosti.«

Skupaj so verjeli

– Med vojno ste sodelovali v odporniškem gibanju, bili ste osebna kurirka Prežihovega Voranca. Kako ste razmišljali v vaših krogih?

»V Ljubljano sem se vrnila poleti leta 1939. Vsi smo iz Evrope čutili bližajočo se sneženo kepo druge svetovne vojne, ki je ni bilo mogoče ustaviti. Takoj sem pristala na Kidričevo povabilo, da bom Vorančeva kurirka, in bila sem zelo zanesljiva. Do njegove aretacije leta 1942 sem ga ves čas spremljala. Večkrat je dejal, da se počuti varno, če sem ob njem. Toda včasih me je sredi poti tudi odslovil, češ da bo bolje zame, če čim manj vem. Ko se je vrnil iz Mauthausna, pa je postal poslanec ...

Profesorji Fran Albreht, Jože Dolenc, Rudi Kobilica in Prežihov Voranc so urejali zapise za oddaje skrivnega radia Kričič. Bili so bistri in zelo napredni socialisti.

Skupaj smo verjeli, da se svet mora tako urediti, da bodo ljudje s kravimi žulji dobivali dostojno plačilo za svoje delo!«

Vsaka pot nekam hiti ...

– Ves čas zvoni vaš telefon, zato dvomim, da se počutite osamljeno ...

»Nisem osamljena, ah, kje pa! Prihajajo moji vnuki in še kdo. Pri meni potem večkrat študirajo, vsak v svoji sobici; eden arheologijo, drugi gradbeništvo, tretji psihologijo in četrti pravo. Ravno včeraj je imel najmlajši izpit in babica se je tresla, pa ni nikomur povedala.

Nikoli v življenju mi ni bilo dolgčas in še danes si želim, da bi bil dan še za 24 ur daljši. Življenje je vendar tako srhljivo lepo, zanimivo, čeprav tudi neusmiljeno kruto. Saj ima vsak kdaj zjutraj temne misli in te hočejo pokriti muke vsakdana, toda potem si moram hitro kaj izmisliti. Zadnjič sem odkrila pesmico Makarovičeve: *Naprej ne vem, nazaj ne smem, / a vsaka pot nekam hiti. / Bom romala, bom romala, / dokler robida ne vzcveti. / No, ona je napisala, vsaka pot nekam, 'drži', a zase sem si raje priredila glagol 'hiti'. Samo upam, da mi tudi potem drugje ne bo dolgčas, ha-ha ...«*

– Gori?

»Kjerkoli ... Lahko tudi na planetu Malega princa.«

– Kaj pa sicer počnete, da ste videti tako dobro?

»Ja, lepo vas prosim ... A ne vidite, koliko gub imam?«

– Ampak te so tako življenjske ...

»Veste, katero kremo uporabljam? Tisto za dojenčke ... Res pa smo bili ves čas dejavni. Pozimi smo hodili v hribe turno smučat, poleti pa na morje, vse do Črnogorskega primorja. Ko sta sinova odrasla, se nam je na teh izletih pridružila tudi kakšna lepa deklica.«

Naklonjenost ni zastoj

– V stanovanju imate številne knjižne zaklade ...

»... ampak najbolj zmešana knjižnica je prav moja. Čisto nobene zbirke nimam cele, še svojih knjig nimam vseh. Veliko sem izposojala in zagotovo dobila manj nazaj. Nekoč sem prišla k prijatelju na obisk in zagledala knjigo, ki sem si jo zelo želela, vedela pa sem, da sem jo nekoč že imela. Odprem jo in zagledam Prežihovo osebno posvetilo meni. Prijatelja sem nato prosila, da mi jo posodi, in ko je pristal, sem jo spravila v torbico. Sicer pa sem že zdavnaj zamenjala knjigarno s knjižnico. Že tako imam preveč knjig.«

– Ko se ozrete nazaj, kdaj vam postane toplo pri srcu?

»Najlepše je bilo, ko smo drveli v vlakom proti morju, počitnicam naproti, pa sta mi oba sina zaspala v naročju in sem si rekla: Zdaj smo pa varni. Nepozabna so tudi moja potovanja, v München, Bologno, Rim, Pariz, Varšavo, Kijev ... in ko sem se vrnila, kako sta sinova čakala, kaj sem prinesla. Kakšno veselje je bilo potem z darili! Majice, žoge, borše, za njunega očeta pa kakšna buteljka pristnega vina iz druge dežele.

Sama sem se za svoja otroka zelo bala, a to ni bilo najbolj pametno. Ne vem tudi, ali sem znala ravno najbolje vzgajati, ves čas se je bilo treba česa učiti. Ko sta bila mlajša, sem ju učila spoštovanja do starejših, kasneje pa spoštovanja do deklet. Nobena zvestoba in naklonjenost nista zastoj. Ljubezen je treba zalivati, pa čeprav le s kapljicami.«

INGRID MAGER

S KOMPASOM HOLIDAYS IN NEDELJSKIM

NA IZLET

Na ogled predbožičnega Dunaja
Odhod 8. decembra 2001

Ob 5.30 se bomo s Kongresnega trga v Ljubljani podali na pot mimo Celja, Maribora, čez mejni prehod Šentilj in po avtocesti mimo Gradca na Dunaj. Po prihodu je orientacijski ogled mesta in znamenitosti; Schoenbrunn, Belvedere, Opera, muzeji, parlament, Urania ... Peš ogled ožjega dela mesta; Štefanova cerkev, dvorec Hofburg ... Prosto pred Mestno hišo na božičnem sejmu poleg znane nakupovalne ulice Marije pomočnice, kjer boste nakupili darila za svoje domače. Polni lepih doživetij se bomo s krajšimi postanki odpravili proti

domovini. Prihod v Ljubljano v poznih večernih urah.

Cena znaša 8700 tolarjev na osebo in vključuje: avtobusni prevoz z modernim turističnim avtobusom po programu, cestne pristojbine, parkirnine, dva voznika, vodstvo in organizacijo izleta.

Gostje s kuponom Nedeljskega dnevnika imajo 10% popusta.

Želimo vam prijetno potovanje, lep božič, veselo silvestrovo in srečno novo leto.

Prijave sprejemajo vse poslovalnice Kompas, d. d., in druge pooblaščenice turistične agencije do zasedbe prostih mest. Vse dodatne informacije lahko dobite na tel. št. 01/20063 81.

KUPON
ZA 10 % POPUST

Odhod: 8. decembra 2001
Šifra: BIN012/2257, št. produkta: 11425

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Telefon: _____

Rojstni podatki _____

KOMPAS HOLIDAYS

avtobus zvestobe • avtobus zvestobe • avtobus zvestobe

T. BENKIČ
Š. MULEC
S. IZLAČAR
C. KORŽE
A. PESTIČEK
E. MAJHEN
D. UNTERLEHNER

V. GRUDEN
M. KRANFOGEL
Z. AUER

KOMPAS HOLIDAYS